

Työllisyyden kuntakokeilujen väliraportin keskeisiä viestejä TE-palvelu-uudistuksen valmisteluun

Vaikuttavuutta työllisyyden edistämiseen – mitä ja miten

I väliraportti

Simo Aho, Robert Arnkil, Kari Hämäläinen, Sami Lind, Timo Spangar, Juha Tuomala, Satu Ojala, Antti Saloniemi, Jari Stenvall, Harri Melin, Ari Mäkiäho

VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2022:3

<https://vnk.fi/-/arviointitutkimus-tyollisyyden-kuntakokeilut-paasemassa-vauhtiin-erityisesti-kuntien-ja-valtion-vuoropuhelua-tulisi-vahvistaa>

Työllisyyden kuntakokeilujen arviointitutkimus

- **Arviointitehtävät on tutkimuksessa** jaettu kolmeen työpakettiin: a) prosessiarviointiin, b) rekisteriaineistoihin perustuvaan tilastolliseen vertailuun sekä c) hyvinvointimuutosten ja työllisyyspolkujen seurantaan
- Väliraportissa on lähinnä **prosessiarvioinnin** tapausesimerkkien havaintoja
- Empiirisinä aineistoina prosessiarvioinnissa ovat **viidessä tapausesimerkissä** (Helsinki, Pirkanmaa, Oulun seutu, Porin seutu ja Etelä-Pohjanmaa) toteutetut laajat temaattiset ryhmähaastattelut työpajoina ('operatiivinen johtaminen' ja 'ekosysteemiyhteistyö'). 2022-2023 saadaan tarkempaa kuvaa asiakaspalvelun prosesseista
- Työpajojen lisäksi on analysoitu **muuta aineistoa** kuten kokeiluhakemukset, toimintasuunnitelmat ja palvelukuvaukset. Työpajojen havaintoja ja teemoja on peilattu myös vertaisverkostossa (työklinit) ja TE2024-uudistuksen sparrausverkostossa käytyä keskustelusta vasten.
- Alustavasti hahmottuvaa kokonaiskuvaa on tarkasteltu **Tanskan kunnallisen työllisyysmallin** 14 vuoden kokemuksia, varsinkin sen viimeaikaisia muutoksia vasten. Lisäksi on tehty täydentäviä haastatteluja
- **Vaikuttavuudesta ei tässä vaiheessa voi sanoa mitään.** Vuoden 2022 lopulla ja 2023 voidaan vaikuttavuudesta ja palvelun laadun ja vaikuttavuuden mahdollisista yhteyksistä raportoida

Suomen 'tilanne'

- Suomen on niukkenevien työvoimaresurssien olosuhteissa pystyttävä ylläpitämään ja edistämään globaalia kilpailukykyä korkealla osaamisella, hyvin toimivalla rekrytoinnilla ja työkyvyn edistämisellä
- Massaratkaisut ja massapalvelu eivät tässä toimi, vaan tarvitaan työmarkkinallista räätälöintiä, yksilöllistä palvelua, niin työnhakijoille kuin yrityksille, erilaisten elämänaikaisten siirtymien tukea ja työllistymisen esteiden poistamista
- Haasteet ovat samantyyppisiä kaikissa Euroopan maissa, mutta **Suomelle erityisen vaikeita laajan rakenteellisen pitkäaikaistyöttömyyden, työvoiman vähenemisen, ikääntymisen ja työkykyongelmien ja riittämättömän työperäisen maahanmuuton vuoksi.**
- Ratkaisuyritykset eri maissa ovat myös monelta osin samantyyppisiä, kuten työllisyyteen liittyvän monialaisen yhteistyön syventäminen ja räätälöidymmän otteen kehittäminen asiakaspalvelussa.
- Käynnissä on **työvoimapalvelujen ekosysteemin**, kuten sitä on alettu viime vuosina nimittää, moniulotteinen uudistaminen.
- Kuntakokeilujen aikana koronasta toipumisen esiin nostama työvoimapula on – jälleen kerran – nostanut näihin haasteisiin liittyvät dilemmat ja jännitteet voimakkaasti esiin.

Kuntakokeilujen tavoite

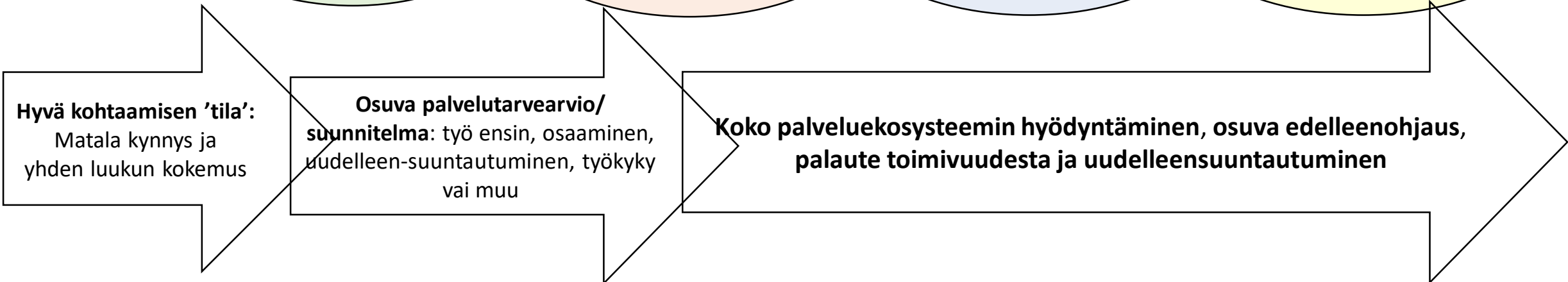
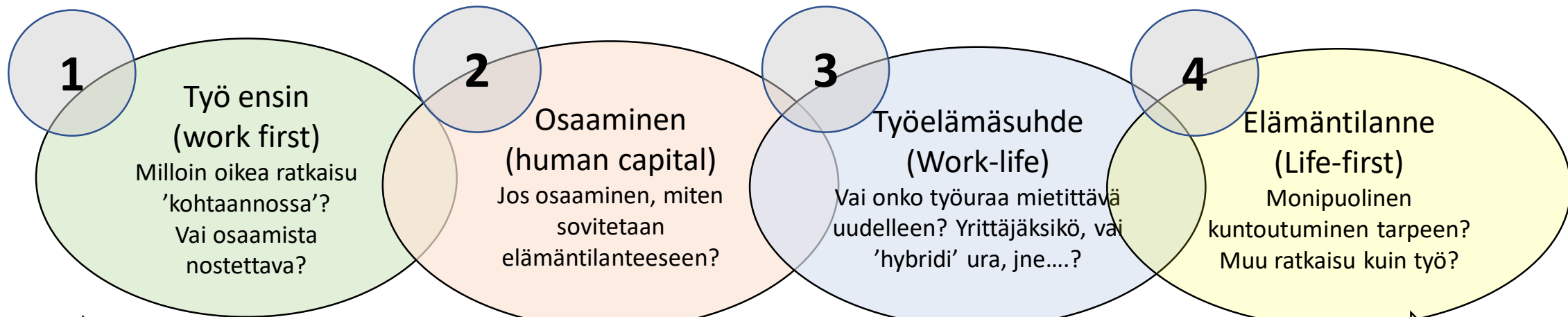
- edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä
- koulutukseen ohjautumista
- luoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen
- parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille

Maailma on muuttuvainen – ja siitä on seurauksia sekä kokeiluille, että arvioinnille

- **Aloitukset viivästyivät:** Kokeilut pääsivät aloittamaan suunniteltua myöhemmin – niinpä vaikutuksetkin tulevat myöhemmin
- **Vaikeuksia:** Korona-epidemia on aiheuttanut ongelmia sekä työmarkkinoilla, palvelujen toteuttamisessa, että henkilöstön perehdyttämisessä ('etäperehdyttäminen' ja työyhteisökoheesion luominen on haasteellista) ja rekrytoinnissa – näkyvät esim. aktivoinnin käynnistämisessä – **nämä haasteet on oletettavasti pääosin selätetty 2021 aikana.**
- **Tavoitehorisontti muuttunut:** Hallituksen huhtikuun 2021 väliriihen päätös kunnallistaa työvoimapalvelut kokonaan 2024 aikana muutti sekä kokeilujen, että arvioinnin 'tavoitehorisontin' tärkeällä tavalla – **selkeytti** kokeilujen mielestä tavoitehorisontin, mutta **samalla synnytti tarpeen 'vaihtaa vaihdetta'**, joka oletettavasti on epätasaista ympäri maan.
- **Samanaikaisia isoja muutoksia:** Kokeilujen rinnalla on ollut käynnissä monia muita suuria muutoksia ja hankkeita – kuten hyvinvointialueiden ylösajo, työkyky-ohjelma, Välittäjä Oy, jatkuvan oppimisen hankkeet... - näistä on seurauksena monia yhdyspintakysymyksiä
- **Rinnalla on myös valmisteltu TE 2024 'pohjoismaista mallia'** – tämä, yhdistettynä 2024 työvoimapalvelujen kunnallistamiseen synnyttää tarpeen löytää **uusi hyvä balanssi valtiollisen ohjauksen ja kunnallisen autonomian välillä**
- **Monia palvelukynnyksen madaltamiseen, tarvearviointiin, palveluprosessiin ja palveluekoysteemin hyödyntämiseen liittyviä kehitelmiä käynnissä**
- **Kuntakokeilujen ja TE 2024 tavoitteena on vaikuttava työvoimapalvelu – miten siis lisää vaikuttavuutta?**

Vaikuttavuus työllistämisessä ja työllistyvyyden edistämisessä

Vaikuttavuus: Työllistyneet Aika: heti–viikkoja-kuukausia Tiedot: Hyvin saatavissa	Vaikuttavuus työllistyvyys/ osaamisen nousu Aika: kuukausia-vuosia Tiedot: Kohtuullisesti saatavissa	Vaikuttavuus: uran uudelleensuuntaaminen Aika: viikkoja-kuukausia- vuosia Tiedot: Heikosti/ pääosin idiografisia	Vaikuttavuus:työkyvyn/hyvin- voinnin paraneminen, muu kuin työelämä Aika: usein jopa vuosia Tiedot: hajallaan, heikosti saatavilla
--	--	---	--

Mitä kuntakokeiluissa on tehty ja mitä yhdistää TE-palvelu-uudistukseen

Mikrotaso/ asiakasprosessi

'Omavalmentajuus'
'Kohtaantostatus'
'Ohjaamomaisuus'
Hyvän asiakaslähtöisen
alun painotus,
hyvä edelleenohjaus

Hyvä kohtaamisen 'tila'

Mesotaso/alue

Osaamisen
ekosysteemeissä
eniten edistystä...

Palvelutarveario ja osuva
edelleenohaus

Meso-makro/alue/policy

- Paikallisen elinvoiman ekosysteemiin kytkeytyminen käynnissä
  - 'Tavoitehorisontin' muuttaminen käynnissä
  - TE 2024 valmistelu
- Hyvinvointialuemuutoksen yhdyspintatyö alussa

Palveluekosysteemin hyödyntäminen

Palveluprosessi-innovaatiot
Joustavuuden säilyttäminen

Yrityspalvelu-ekosysteemi –
yhteistyön kehittäminen, myös
muut

'Horisonttiyhteistyön' vahvistaminen
Yhdyspintatyön vahvistaminen,
tiedonhallintayhteistyön vahvistaminen

Summa summarum:

- Kokeiluissa mielenkiintoista kehitystyötä niin **mikrotasolla** (tarvearviot, kohtaanto, edelleenohjaus..), **mesotasolla** (siirtyminen kunta-alustalla edistetyn elinvoiman ekosysteemiin) ja **meso-makrotasolla** (kytkeytyminen ajankohtaisiin rakenneuudistuksiin)
- Näiden vaikuttavuudesta voi sanoa vasta 2022 lopulla ja varsinkin 2023 (jossa otettava huomioon mm. hyvinvointialueiden käynnistyminen...)
- Kokeilu- ja TE 2024 yhteistyö- ja yhteiskehittelyaiheita löytyy kaikilta tasoilta
- Vuoropuhelua, yhteistyötä ja yhteiskehittämistä on syytä vahvistaa – ja välttyä asiakasprosessien jäykistymiseltä, mikromanageeraukselta ja valtio-kunta/ekosysteemi suhteen byrokratisoitumiselta < > Tanskan viime vuosien kehityssuunta: enemmän joustavuutta ja kunnallista sovellustilaa niin asiakasprosessissa kuin työvoimapolitiikassa, ohjaus strategista ja vertailutiedon tuottamista